

Pytanie:

Czy możliwe jest wnoszenie pism na adres doręczeń elektronicznych komornika w prowadzonych sprawach.

Prof. dr hab. Andrzej Marciniak

Rafał Fronczek

Opinia

Ustawa z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1045 z późn. zm.) stanowi w swoich podstawowych założeniach kompleksową regulację doręczeń elektronicznych, dokonywanych za pomocą publicznej i kwalifikowanej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego oraz hybrydowej formy doręczenia (publiczna usługa hybrydowa). Doręczenia elektroniczne określone w wymienionej ustawie znajdują zastosowanie do wymiany korespondencji z podmiotami publicznymi oraz pomiędzy podmiotami publicznymi i niepublicznymi (w tym osobami fizycznymi). Doręczenia te mają zastosowanie do ustawowo uregulowanych postępowań przed podmiotami publicznymi oraz wymiany pism poza ustawowo uregulowanymi postępowaniami, o ile jej przepisy lub przepisy innych ustaw nie stanowią inaczej (zob. art. 3 ustawy o doręczeniach elektronicznych stanowiący do jakich doręczeń ustawa ta nie ma zastosowania).

Analiza przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych, a zwłaszcza jej przepisów art. 1, art. 4 i art. 5 pozwala stwierdzić dwie podstawowe zasady doręczeń elektronicznych, a mianowicie zasadę powszechności doręczeń oraz zasadę pierwszeństwa doręczenia elektronicznego, czyli prymatu doręczeń elektronicznych nad doręczeniami tradycyjnymi (papierowymi). Wymienione zasady odnoszą się do doręczeń elektronicznych i publicznej usługi hybrydowej we wszystkich postępowaniach przed organami państwa oraz w innych procedurach prawnych, o ile przepisy szczególnie wprost nie wyłączają danej kategorii spraw lub danej procedury spod zakresu obowiązywania ustawy.

Wskazuje to, że przepisy ustawy o doręczeniach elektronicznych jako przepisy ogólne o doręczeniach elektronicznych mają zastosowanie również do postępowania cywilnego, obok przepisu art. 131² k.p.c., który modyfikuje tylko niektóre zasady dokonywania doręczeń elektronicznych. Ma on charakter szczególny w stosunku do przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych. Zgodnie z treścią tego przepisu jeżeli warunki techniczne i organizacyjne sądu to umożliwiają, doręczeń dokonuje się na adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy, a w przypadku braku takiego adresu - na adres do doręczeń elektronicznych powiązany z kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego, z którego adresat wniósł pismo. Wobec strony

będącej osobą fizyczną doręczenia takiego można dokonać tylko wtedy, gdy wniosła ona pismo z adresu do doręczeń elektronicznych albo wskazała ten adres jako adres do doręczeń. Nie dotyczy to doręczeń dla przedsiębiorców wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

Należy jednak zastrzec, że ustawodawca przewidział okres dostosowania się różnych podmiotów do nowej formy doręczeń. Według art. 155 ust. 7 ustawy o doręczeniach elektronicznych sądy i trybunały, **komornicy**, prokuratura, organy ścigania i Służba Więzienna są obowiązane stosować przepisy ustawy w zakresie doręczania korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub publicznej usługi hybrydowej **od dnia 1 października 2029 r.** Jednakże przepis art. 155 ust. 8 ustawy o doręczeniach elektronicznych upoważnia Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia terminów, od których w postępowaniach w sprawach z poszczególnych zakresów albo w poszczególnych sądach pismo procesowe będzie można wносить także na adres do doręczeń elektronicznych sądu, a organy procesowe będą mogły dokonywać doręczeń na adresy do doręczeń elektronicznych wpisane do bazy adresów elektronicznych lub na adresy powiązane z kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego, za pomocą której wniesiono pismo, jeżeli adres do doręczeń elektronicznych strony albo uczestnika postępowania nie został wpisany do bazy adresów elektronicznych, albo za pokwitowaniem przez operatora wyznaczonego w ramach publicznej usługi hybrydowej. Na podstawie tej delegacji Minister Sprawiedliwości wydał rozporządzenie z dnia 1 grudnia 2023 r. w sprawie określenia terminów i zakresów spraw, w których komornicy sądowi mogą dokonywać doręczeń na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych, albo za pokwitowaniem przez operatora wyznaczonego w ramach publicznej usługi hybrydowej (Dz. U. poz. 2634).

Jak wskazuje nazwa rozporządzenia reguluje ono wyłącznie terminy i zakres spraw, **w których komornicy sądowi mogą dokonywać doręczeń** na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych, albo za pokwitowaniem przez operatora wyznaczonego w ramach publicznej usługi hybrydowej.

Rozporządzenie to nie przewiduje doręczeń do komorników sądowych w prowadzonych sprawach. Brak takiego uregulowania jest spowodowany dwiema przyczynami.

Po pierwsze przepis art. 155 ust. 8 ustawy o doręczeniach elektronicznych, który umożliwia wcześniejsze zastosowanie przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych na mocy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości dywersyfikuje uprawnienie Ministra Sprawiedliwości w tym zakresie pod względem podmiotowym i przedmiotowym. Z punktu widzenia rozważanego w tej opinii problemu najistotniejsze znaczenie ma podział na:

- 1) **wnoszenie** pism procesowych, czyli pism wnoszonych przez uczestników postępowania do sądu (w poszczególnych zakresach spraw albo do poszczególnych sądów),
- 2) **doręczenia** przez organy procesowe.

Trzeba przy tym wyjaśnić, że **pisma procesowe** to pisma wnoszone przez uczestników postępowania (w tym strony) do organów procesowych i egzekucyjnych (zob. art. 125 k.p.c.). Nie są pismami procesowymi pisma pochodzące od organów procesowych i egzekucyjnych (np. orzeczenia, zawiadomienia, wezwania). Na oznaczenie tych pism kodeks postępowania cywilnego używa nazwy **pisma sądowe** (zob. np. art. 131 § 2 k.p.c.). **Przedmiotem doręczeń w rozumieniu k.p.c. są tylko pisma sądowe.** Pisma procesowe mogą być przedmiotem doręczeń tylko jako załączniki przewodnich pism sądowych (np. doręczenie pozwanemu odpisu pozwu przez sąd, to jednocześnie doręczenie pisma sądowego przewodniego wraz z załącznikiem w postaci odpisu pozwu).

Z przepisu art. 155 ust. 8 ustawy o doręczeniach elektronicznych w części odnoszącej się do **wnoszenia** pism procesowych wynika, że wcześniejsze zastosowanie przepisów o doręczeniach elektronicznych w odniesieniu do **wnoszenia** pism procesowych dotyczy tylko pism procesowych wnoszonych do sądów. Oznacza to, że upoważnienie Ministra Sprawiedliwości do określenia wcześniejszego zastosowania przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych nie może dotyczyć pism wnoszonych do komorników sądowych.

Z przepisu art. 155 ust. 8 ustawy o doręczeniach elektronicznych w części odnoszącej się do doręczeń przez organy procesowe wynika, że wcześniejsze zastosowanie przepisów o doręczeniach elektronicznych w odniesieniu do organów procesowych dotyczy wszystkich takich organów w rozumieniu art. 155 ust. 7 tej ustawy, co dotyczy sądów, trybunałów, komorników sądowych i organów ścigania. Przepis art. 155 ust. 8 ustawy o doręczeniach elektronicznych pozostaje bowiem w ścisłym związku z art. 155 ust. 7 tej ustawy, jako przepis wyjątkowy od przepisu art. 155 ust. 7 ustawy. W związku z tym, musimy przyjmować, że występującemu w przepisie art. 155 ust. 8 ustawy o doręczeniach elektronicznych pojęciu „organy procesowe” ustawa ta nadaje autonomiczną, niezależną, czy też odrębną treść od pojęcia organów procesowych w rozumieniu kodeksu postępowania cywilnego, według którego do organów procesowych należą sądy, sędziowie, asystenci sędziego i referendarze sądowi, nie należą natomiast komornicy sądowi jako organy egzekucyjne. W związku z powyższym uznać należy, że Minister Sprawiedliwości jest uprawniony (delegowany) na mocy art. 155 ust. 8 ustawy o doręczeniach elektronicznych do zezwolenia za pomocą rozporządzenia na wcześniejsze zastosowanie przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych **tylko w odniesieniu do doręczeń dokonywanych przez komornika sądowego.** Na ten aspekt zwrócił również uwagę Minister Sprawiedliwości, który w uzasadnieniu rozporządzenia podniósł, iż delegacja ustawowa zawarta w art. 155 ust. 8 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych przewiduje w okresie przejściowym, tj. do 1 października 2029 r., dopuszczenie wnoszenia pism procesowych jedynie do sądu. Nie dotyczy to innych organów procesowych

objętych wyłączeniem z art. 155 ust. 7 ustawy. Z kolei możliwość dokonywania doręczeń stronie w okresie przejściowym dotyczy wszystkich organów procesowych wymienionych w art. 155 ust. 7 ustawy, w tym również komorników sądowych. **Dlatego też przyjęte rozwiązania, związane z doręczeniami elektronicznymi dokonywanymi przez komorników sądowych, mają z konieczności charakter jednokierunkowy.** W konsekwencji, z uwagi na brak możliwości wnoszenia przez strony pism procesowych w sposób przewidziany w ustawie, wyłączono również doręczanie korespondencji stronie na niewpisany do bazy adresów elektronicznych adres do doręczeń elektronicznych, z którego podmiot niepubliczny nadał korespondencję.¹

Po drugie, na co również zwrócono uwagę z uzasadnieniu projektu rozporządzenia, obecnie akta komornicze prowadzone są w postaci papierowej i wobec braku systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie egzekucyjne brak byłoby możliwości skutecznego wnoszenia przez strony pism w postaci innej niż papierowa.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że w aktualnym stanie prawnym nie jest możliwe wnoszenie pism na adres doręczeń elektronicznych komornika w prowadzonych sprawach.

Pomimo braku podstaw prawnych obecnie system teleinformatyczny obsługujący e-Doręczenia umożliwia wnoszenie pism również do komornika, albowiem operator nie wyraził zgody na zablokowanie takiej możliwości. Należy uznać, że zastosowanie znajdzie tu stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu sygn. akt. III CZ 427/22, w którym stwierdził, że przesłanie pisma do sądu pocztą elektroniczną czy też za pośrednictwem platformy e-PUAP nie wywołuje skutków procesowych i nie wymaga podjęcia przez sąd czynności o charakterze faktycznym (wydrukowanie załącznika do maila) i procesowym (np. wezwania do podpisania wydruku, a szerzej – usunięcia jego braków formalnych jako pisma procesowego, którym nie jest). Strona powinna natomiast zostać poinformowana o bezskuteczności tej czynności (wniesienia „pisma” pocztą elektroniczną lub za pośrednictwem platformy e-PUAP) w trybie pozaprocesowym. Oznacza to, że dopóki nie zmieni się stan prawny komornik winien w odpowiedzi na wniesione pismo na adres do doręczeń elektronicznych poinformować nadawcę o bezskuteczności tej czynności. Przykład takiej informacji zamieszczono poniżej.

Uwaga! Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 grudnia 2023 r. w sprawie określenia terminów i zakresów spraw, w których komornicy sądowi mogą dokonywać doręczeń na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych, albo za pokwitowaniem przez operatora wyznaczonego w ramach publicznej usługi hybrydowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 2634) oraz art. 131² Kodeksu postępowania cywilnego komornicy sądowi mogą dokonywać doręczeń na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych, albo za

¹ <https://legislacja.gov.pl/projekt/12377301/katalog/13008335#13008335>

pokwitowaniem przez operatora wyznaczonego w ramach publicznej usługi hybrydowej, jednakże pismo wniesione do komornika na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych nie wywołuje skutków procesowych i nie wymaga podjęcia przez komornika czynności o charakterze faktycznym i procesowym, zatem czynność ta jest bezskuteczna. Podpisane pismo należy złożyć w tradycyjnej formie pisemnej w kancelarii komornika lub za pośrednictwem operatora pocztowego.

Doręczenia administracyjnym organom egzekucyjnym, organom podatkowym oraz wierzycielom należności pieniężnych, których egzekucja została przejęta przez sądowy organ egzekucyjny w wyniku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej

Odrębnego omówienia wymaga doręczanie pism administracyjnym organom egzekucyjnym, organom podatkowym oraz wierzycielom należności pieniężnych, których egzekucja została przejęta przez sądowy organ egzekucyjny w wyniku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej.

Zgodnie z art. 759² § 1 k.p.c. komornik dokonuje doręczeń administracyjnym organom egzekucyjnym, organom podatkowym oraz wierzycielom należności pieniężnych, których egzekucja została przejęta przez sądowy organ egzekucyjny w wyniku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej, będącym podmiotami publicznymi obowiązany do udostępniania i obsługi elektronicznej skrzynki podawczej na podstawie art. 16 ust. 1a ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, **wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej, w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 63a § 2 u.p.e.a.**, który przewiduje delegację dla Ministra Finansów w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia m.in. sposobu dokonywania doręczeń przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej pomiędzy organami egzekucyjnymi oraz pomiędzy organem egzekucyjnym a komornikiem sądowym.

Przepis art. 759² § 1¹ k.p.c. stanowi, że doręczenia pomiędzy komornikiem a naczelnikiem urzędu skarbowego w przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej są dokonywane **za pośrednictwem konta w e-Urzędzie Skarbowym**. W tym przypadku przepisu § 1 nie stosuje się.

Przepis § 4 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 kwietnia 2024 r. w sprawie adnotacji w sprawie zbiegu egzekucji oraz dokonywania doręczeń przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej pomiędzy organami egzekucyjnymi oraz pomiędzy organem egzekucyjnym a komornikiem sądowym (Dz. U. poz. 626) przewiduje, że doręczeń pomiędzy organem egzekucyjnym niebędącym naczelnikiem urzędu skarbowego a komornikiem sądowym dokonuje się z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia

elektronicznego w rozumieniu art. 2 pkt 8 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 285, 1860 i 2699).

Jednakże w § 7 ust. 1 pkt 2 tego rozporządzenia przewidziano, że do doręczeń pomiędzy organem egzekucyjnym niebędącym naczelnikiem urzędu skarbowego a komornikiem sądowym **dokonywanych przed dniem, w którym ostatni z podmiotów, pomiędzy którymi dokonywane jest doręczenie, stał się obowiązany do stosowania przepisów ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych** w zakresie doręczania korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego, **stosuje się przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 lipca 2020 r. w sprawie adnotacji w sprawie zbiegu egzekucji oraz dokonywania doręczeń z użyciem środków komunikacji elektronicznej pomiędzy organami egzekucyjnymi oraz pomiędzy organem egzekucyjnym a komornikiem sądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 247)**. Jak stanowi § 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Finansów z 30.07.2020 r. w sprawie adnotacji w sprawie zbiegu egzekucji oraz dokonywania doręczeń z użyciem środków komunikacji elektronicznej pomiędzy organami egzekucyjnymi oraz pomiędzy organem egzekucyjnym a komornikiem sądowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 247) organ egzekucyjny dokonuje doręczeń komornikowi sądowemu z użyciem środków komunikacji elektronicznej na adres elektroniczny na ePUAP powiązany z kontem komornika sądowego na tej platformie, a komornik sądowy dokonuje doręczeń z użyciem środków komunikacji elektronicznej, wykorzystując konto komornika na ePUAP.

Według art. 155 ust. 7 ustawy o doręczeniach elektronicznych sądy i trybunały, komornicy, prokuratura, organy ścigania i Służba Więzienna **są obowiązane stosować przepisy ustawy w zakresie doręczania korespondencji** z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub publicznej usługi hybrydowej **od dnia 1 października 2029 r.**, Oznacza to, że komornicy sądowi jako ostatni z podmiotów, pomiędzy którymi dokonywane jest doręczenie, staną się obowiązani do stosowania przepisów ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, zatem dopiero od 1 października 2029 r. doręczeń z pomiędzy organem egzekucyjnym niebędącym naczelnikiem urzędu skarbowego a komornikiem sądowym będzie dokonywać się z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego w rozumieniu art. 2 pkt 8 ustawy o doręczeniach elektronicznych. Do tego czasu **komornik sądowy komunikuje się z organem niebędącym naczelnikiem urzędu skarbowego z użyciem środków komunikacji elektronicznej, wykorzystując konto komornika na ePUAP**. Ten sam sposób doręczeń dotyczyć będzie wierzycieli należności pieniężnych, których egzekucja została przejęta przez sądowy organ egzekucyjny w wyniku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej, będącymi podmiotami publicznymi obowiązany do udostępniania i obsługi elektronicznej skrzynki podawczej na podstawie art. 16 ust. 1a ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.